

Н. М. Корсікова

МАКРОЕКОНОМІКА

Навчальний посібник

«Магнолія-2006»

Львів

УДК 330.101.541(075.8)

А 72

*Відтворення цієї книги
або будь-якої її частини заборонено
без письмової згоди видавництва.
Будь-які спроби порушення авторських прав
переслідуватимуться у судовому порядку.*

Рецензенти:

Захарченко В.І., д.е.н., професор кафедри економіки та управління Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Кучеренко В.Р., д.е.н., професор, завідувач кафедри економічної теорії Одеського інституту фінансів Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі;

Сахацький П.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту і маркетингу Одеської державної академії будівництва та архітектури.

Корсікова Н. М.

Макроекономіка. Навчальний посібник. – Львів: «Магнолія-2006». – 240 с.

ISBN 978-617-574-006-4

«Магнолія-2006»

Навчальний посібник розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за галузевим спрямуванням «Менеджмент і адміністрування» та «Економіка і підприємництво».

Посібник призначено для майбутніх менеджерів, економістів, осіб з середньою освітою, що самостійно вивчають макроекономіку, а також для викладачів дисципліни «Макроекономіка».

УДК 330.101.541(075.8)

А 72

ISBN 978-617-574-006-4

© Корсікова Н. М.

© «Магнолія-2006»

ЗМІСТ

ВСТУП	7
Тема 1. Предмет, методи та функції макроекономіки .	10
1.1. Предмет, об'єкт та функції макроекономіки	10
1.2. Макроекономічні суб'єкти та їх взаємодія	15
1.3. Методи макроекономічного аналізу	17
<i>Контрольні запитання</i>	20
<i>Тестові завдання</i>	20
Тема 2. Макроекономічні показники у системі національних рахунків	22
2.1. Загальна характеристика сучасної системи економічних показників – системи національних рахунків	22
2.2. Основні макроекономічні показники та їх характеристика ..	24
2.3. Вимірювання валового продукту. Похідні показники ВВП ..	30
<i>Контрольні запитання</i>	34
<i>Тестові завдання</i>	35
<i>Задачі для вирішення</i>	36
Тема 3. Сукупний попит та сукупна пропозиція	37
3.1. Сукупний попит. Цінові та нецінові фактори сукупного попиту	37
3.2. Характеристика складових сукупного попиту	40
3.3. Сукупна пропозиція. Цінові та нецінові фактори сукупної пропозиції	47
3.4. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції. Модель AD-AS	51
<i>Контрольні запитання</i>	55

<i>Тестові завдання</i>	55
<i>Задачі для вирішення</i>	57
Тема 4. Національний ринок та його рівновага	60
4. 1. Сутність і структура національного ринку	60
4. 2. Ринок товарів і послуг та його рівновага	62
4.3. Ринок грошей та його рівновага	65
4.4 Модель подвійної рівноваги на ринках товарів і грошей IS - LM	67
<i>Контрольні запитання</i>	69
<i>Тестові завдання</i>	70
<i>Задачі для вирішення</i>	71
Тема 5. Моделі макроекономічної рівноваги	72
5.1. Класична модель макроекономічної рівноваги	72
5.2. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги: загальна характеристика	77
5.3. Кейнсіанська модель закритої національної економіки	79
5.4. Кейнсіанська модель відкритої національної економіки	86
<i>Контрольні запитання</i>	90
<i>Тестові завдання</i>	91
<i>Задачі для вирішення</i>	92
Тема 6. Циклічні коливання економіки	94
6.1. Циклічність як форма економічного розвитку	94
6.2. Моделі економічних циклів	98
6.3. Характерні ознаки фаз економічного циклу	102
6.4. Антикризова політика держави	103
<i>Контрольні запитання</i>	105
<i>Тестові завдання</i>	105
<i>Задачі для вирішення</i>	106
Тема 7. Інфляція: сутність, причини, наслідки	108
7.1. Сутність, види та причини інфляції	108
7.2. Наслідки інфляції	113
7.3. Антиінфляційна політика	115

<i>Контрольні запитання</i>	118
<i>Тестові завдання</i>	118
<i>Задачі для вирішення</i>	119

Тема 8. Зайнятість та безробіття. Соціальний захист

населення	121
8.1. Ринок робочої сили та умови його функціонування	121
8.2. Сутність і види безробіття	124
8.3. Неокласичний і кейнсіанський підходи до пояснення причин безробіття. Закон Оукена	127
8.4. Державне регулювання ринку робочої сили і державна система забезпечення зайнятості	130
8.5. Взаємозв'язок безробіття й інфляції. Крива Філіпса ..	132
8.6. Соціальна політика держави	135
<i>Контрольні запитання</i>	139
<i>Тестові завдання</i>	139
<i>Задачі для вирішення</i>	140

Тема 9. Фіскальна політика держави

9.1. Сутність, функції, види фіскальної політики	141
9.2. Класифікація податків та державних витрат	143
9.3. Державний бюджет та бюджетні обмеження. Державний борг	147
<i>Контрольні запитання</i>	152
<i>Тестові завдання</i>	152
<i>Задачі для вирішення</i>	153

Тема 10. Грошова система і грошово-кредитна

(монетарна) політика	155
10.1. Грошово-кредитна (монетарна) політика: цілі та інструменти	155
10.2. Поняття та типи грошових систем. Грошова маса	158
10.3. Банківська система та її роль в пропозиції грошей.	161
10.4. Формування попиту на гроші і рівноважної ставки проценту	165
10.5. Кейнсіанська та монетаристська концепції грошової політики	167

<i>Контрольні запитання</i>	169
<i>Тестові завдання</i>	170
<i>Задачі для вирішення</i>	171
Тема 11. Макроекономічна політика у відкритій економіці	172
11.1. Світове господарство і національна економіка	172
11.2. Державні регулятори зовнішньоекономічної політики	175
11.3. Міжнародні валютні відносини	178
11.4. Характеристика платіжного балансу	184
<i>Контрольні запитання</i>	189
<i>Тестові завдання</i>	190
<i>Задачі для вирішення</i>	191
Тема 12. Довгострокове економічне зростання та економічний розвиток	193
12.1. Економічне зростання та його види	193
12.2. Класична і неокласична моделі економічного зростання	196
12.3. Кейнсіанська модель економічного зростання Е. Домара і Р. Харрода	201
<i>Контрольні запитання</i>	205
<i>Тестові завдання</i>	206
<i>Задачі для вирішення</i>	207
ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ..	209
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	220
АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК	230
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	239

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку виробничих відносин гостро постає проблема підвищення якості підготовки фахівців – економістів та менеджерів. Процеси, що відбуваються в Україні й в економічних системах інших країн, вимагають глибокого розуміння внутрішніх механізмів, мотивів поведінки всіх суб'єктів економічної діяльності та вміння прогнозувати вплив цих процесів на управління діяльністю підприємств (організацій) як на стратегічному, так і на тактичному рівнях. Професійний економіст чи менеджер повинен не тільки відстежувати економічні явища і процеси, але і розбиратися в їх внутрішній суті та природі, що дозволить ситуативно реагувати на зміни, а також розробляти інструменти впливу на окремі суб'єкти з метою коригування загальноекономічних тенденцій та формування відповідної конкурентної стратегії розвитку підприємства чи організації.

Тому метою курсу є ознайомлення студентів з основними параметрами функціонування та розвитку економічних процесів в народногосподарському масштабі, тобто на макрорівні; формування прогресивного економіко-аналітичного мислення, здатності творчо застосовувати здобуті знання для успішного вирішення практичних господарських завдань, вміння комплексно аналізувати складні економічні процеси на рівні національної економіки та прогнозувати їх вплив на ефективність управління організацією.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

⇒ *основні принципи функціонування макроекономіки та сучасні проблеми її розвитку, сукупність методів і засобів аналізу економічних процесів на всіх рівнях розвитку господарства;*

⇒ основні показники, фактори і наслідки макроекономічних процесів та їх вплив на розвиток країни в цілому та окремих суб'єктів господарювання в умовах ринку;

⇒ можливості держави коригувати розвиток країни відповідно до цілей та пріоритетів своєї економічної політики;

⇒ природу сучасних грошей, їх структуру та роль у функціонуванні економіки;

⇒ сутність та умови використання механізму взаємодії сукупного попиту та сукупної пропозиції, формування рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва в умовах ринкової економіки;

⇒ фактори економічного зростання та основні напрями його прискорення;

⇒ вплив світової економіки і міжнародних зв'язків на трансформацію та розвиток макросистеми.

Макроекономіка відноситься до тих навчальних дисциплін, які покликані забезпечувати фундаментальну підготовку бакалаврів з економіки та менеджменту. Вивчення дисципліни базується на знаннях, здобутих студентами з курсу «Основи економічної теорії». В свою чергу, дисципліна забезпечує студентів знаннями, які необхідні їм для засвоєння програмного матеріалу з таких дисциплін, як «Основи менеджменту», «Економіка підприємства», «Світова економіка і міжнародні відносини», «Державне регулювання економіки», «Стратегічний менеджмент» та інші.

Запропонована автором структура посібника забезпечує можливість гнучкого формування навчального матеріалу відповідно до фахової спеціалізації. Посібник включає чотири основних структурних підрозділи: опорний конспект лекцій, приклади розв'язання задач за кожною темою, тестові завдання для підсумкового контролю, алфавітний покажчик.

В опорному конспекті лекцій розглянуто всі теми у відповідності з робочою навчальною програмою дисципліни «Макроекономіка». Для кожної теми надано перелік основних понять, розглянуто сутність питань за планом, запропоновано перелік контрольних питань, тестові вправи і задачі для самостійного опрацювання. При розгляді навчальних питань наводяться відповідні графіки, схеми.

З метою забезпечення вимог Болонської угоди, яка розглядає самостійну роботу студента як основний компонент навчального процесу,

в структурі посібника увагу надано принципам індивідуальної роботи, Тому у другій частині наводяться приклади розв'язання практичних вправ за відповідними темами, що дозволить студентам самостійно ознайомитися з методикою їх вирішення.

Для визначення рівня засвоєння навчального матеріалу запропоновані 50 тестових завдань для підсумкового контролю. Тестові завдання побудовані таким чином, що потребують не тільки вибору певної відповіді, але й відповідних розрахунків. Такий підхід дає можливість знизити ймовірність випадкової відповіді. В останній частині посібника запропоновано алфавітний покажчик основних понять макроекономіки, які вивчалися у курсі.

Навчальний матеріал посібника викладено у доступній й лаконічній формі, що відповідає формату опорного конспекту лекцій. У посібнику використано багато якісного графічного та схематичного матеріалу, який необхідний для глибшого усвідомлення макроекономічних явищ, що розглядаються. Для більш глибокого розгляду проблем, які досліджуються у посібнику, представлено список рекомендованої літератури для самостійного опрацювання.

Посібник буде корисним для майбутніх фахівців з економічних спеціальностей при вивченні курсу «Макроекономіка», а також при визначенні чинників впливу макросередовища на діяльність менеджерів в сучасних ринкових умовах господарювання.

Навчальне видання

Н. М. Корсікова

МАКРОЕКОНОМІКА

Навчальний посібник

Керівник видавничого проекту В. М. Піча

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman.

Папір офсетний. Ум. друк. арк. 14,06

ПП «Магнолія-2006»

79053, Львів–53,

тел. 8-050-370-19-57

E-mail: magno106@ukr.net

Свідоцтво про держреєстрацію: серія ДК № 2534 від 21.06.2006 р.
видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення
та радіомовлення України.

Віддруковано у друкарні видавництва

ПП «Магнолія-2006»